

ÚVOD DO TRESTNÍHO PRÁVA **hmotného a procesního – I**

obecná část

Prof. JUDr. V. Kratochvíl

TRESTNÍ PRÁVO PROCESNÍ

PŘEDNÁŠKA III.:

■ *Dokazování v trestním řízení*

■ **1. Pojem, účel a základní pojmy dokazování (předmět důkazu, důkazní prostředek, pramen důkazu, důkaz)**

– **Pojem dokazování (PojD)**

- TŘádem upravený postup OTŘ a procesních stran při opatření, procesním zachycení a provedení důkazních prostředků, jakož i hodnocení důkazů z nich plynoucích, zejména v hlavním líčení (HL) a veřejném zasedání (VZ);

– **Účel dokazování (ÚčD)**

- zjistit skutkový stav věci (§ 2 odst. 5 TrŘ) jako základ rozhodnutí OTŘ;

– **Předmět důkazu (PD)**

- skutkové okolnosti, skutek, které mají být zjištěny procesním postupem OTŘ; skutkové okolnosti rozhodnutí o vazbě; skutek krádeže;

– **Důkazní prostředek (DP)**

- procesní „nástroj“ sloužící k poznání předmětu důkazu; výslech svědka krádeže;

– **Pramen důkazu (PramD)**

- nositel informace o předmětu důkazu; svědek krádeže;

– **Důkaz (D)**

- poznatek o předmětu důkazu; obsah svědecké výpovědi o krádeži;

■ 2. Základní zásady dokazování

- ***z. zjišťování skutkového stavu věci bez důvodných pochybností (§ 2 odst. 5 TŘ) x „skutečný stav věci“***
- ***z. presumpce nevinny (§ 2 odst. 2 TŘ); in dubio pro reo***
  - pochybnosti: skutkové, stran viny, důvodné, neodstranitelné dalším dokazováním = zproštění obžaloby ...
    - Např.: vražda, či sebevražda ... ?
- ***z. vyhledávací (§ 2 odst. 5 TŘ; ...i bez návrhu stran...)***
  - projev z. oficiality v činnosti OTŘ – zejm. v přípravném řízení ...
- ***z. ústnosti a bezprostřednosti (§ 2 odst. 11, 12 TŘ)***
  - výslechy ...; jen důkazy provedené v HL a VZ lze použít ...
- ***z. volného hodnocení důkazů (§ 2 odst. 6 TŘ)***
  - kritéria volného hodnocení důkazů:
    - ***zákonost:*** provedení důkazu v souladu – v rozporu s TŘ (§ 89/2, 3)...
    - ***závažnost:*** míra důležitosti důkazu vzhledem k povaze věci (PD)...
    - ***pravdivost:*** zda se skutek mohl reálně stát, jak plyne z důkazu...

■ 3. Předmět a rozsah dokazování

– *Předmět dokazování*

- okruh skutečností důležitých pro rozhodnutí OTŘ (§ 89 odst. 1) ...
- podle povahy rozhodnutí a stadia trestního řízení se mění okruh těchto skutečností, tj. jejich rozsah...

– *Rozsah dokazování*

- jen nezbytný pro rozhodnutí OTŘ (§ 89 odst. 1)
  - zda se stal skutek, v němž je spatřován TČ ...
  - zda jej spáchal obviněný, popř. z jakých pohnutek ...
  - okolnosti ovlivňující povahu a závažnost činu ...
  - osobní poměry pachatele ...
  - škoda a její výše ...
  - příčiny, podmínky spáchaného TČ ...

■ 4. Rozdělení důkazů

– **usvědčující + ospravedlňující**

- z viny ...
- vyvíňující ...

– **osobní + věcné**

- výpověď svědka, obviněného, poškozeného ...
- výsledek ohledání věci ...

– **původní + odvozené**

- očitý svědek ...
- svědectví z „druhé ruky“ ...

– **přímé + nepřímé**

- přímo vypovídající o předmětu dokazování ...
- nepřímo vypovídající o předmětu dokazování ...
  - nepřímé důkazy (***indicie, alibi***) musí tvořit uzavřený „řetězec“, vést bez důvodných pochybností k jedinému závěru o vině, vylučujícímu závěr opačný, tj. o nevině ...
  - **nelze ztotožňovat** důkazy přímé + nepřímé s důkazy původními + odvozenými; např. daktyloskopická stopa, či stopa DNA na místě činu či na těle oběti je důkazem původním a nepřímým ...

■ 5. Průběh dokazování

– *přípravné řízení*

- vypátrání (vyhledání) důkazů a jejich procesní zajištění, popř. provedení k meritu, podle typu vyšetřování (standardní, „krajské“)

– *předběžné projednání obžaloby*

- dokazování se neprovádí k meritu, jen ke způsobilosti soudního projednání podané obžaloby a spisu ...

– *hlavní líčení*

- těžiště dokazování k meritu ...
- v nejširším a nejkomplexnějším rozsahu (limit: § 89 odst.1) ...
- za širokého uplatnění základních zásad TŘ, nejen z. dokazování ...

– *opravné (např. odvolací) řízení*

- dokazování k rozhodnutí o odvolání ...
- aniž se nahrazuje činnost soudu nalézacího ...
- odvolací soud sám může vyjít z důkazů soudu I. stupně nebo z důkazů, které provedl sám ...

– *vykonávací řízení*

- dokazování jen omezené na to, o čem třeba rozhodnout; např. o odkladu výkonu trestu ze zdravotních důvodů ...

6. Absolutní a relativní neúčinnost důkazů z hlediska zákonnosti

– absolutní neúčinnost

- důkaz trpící **podstatnou a neodstranitelnou** vadou; např. výpověď svědka dosažená za použití nezákonného donucení (bitím) ...
- důkaz **nepoužitelný**, musí být vyloučen z hodnocení; § 89 odst. 3 TŘ
- použít lze v tomto případě jen důkaz znovu provedený bezvadně ...

– relativní neúčinnost

- důkaz trpící **podstatnou a odstranitelnou** vadou; např. výpověď svědka postrádající předchozí poučení o právu nevypovídat ...
- důkaz **použitelný**, jakmile byla vada odstraněna; např. po dodatečném poučení tento svědek setrvá na své původní výpovědi, do té doby nepoužitelné (*konvalidace*) ...

– **vady nepodstatné nevyvolávají ani relativní neúčinnost**

- např. neúplná generalia svědka ...
- důkaz **použitelný** ...

■ 7. Důkazní prostředky

- **výčet důkazních prostředků v TŘ je demonstrativní (§ 89/2)**
  - limitem demonstrativnosti je zákonnost důkazního prostředku...
- **jednotlivé důkazní prostředky**
  - výpověď obviněného a svědka...
  - znalecké posudky...
  - věci a listiny...
  - ohledání...
- **procesní strany mohou důkazní prostředky vyhledat, předložit nebo jejich provedení navrhnout**
  - projev kontradiktorní povahy hlavního líčení ...
- **důkazní prostředek strany nelze odmítnout s tím, že jej nevyhledal nebo nevyžádal OTR**
  - projev kontradiktorní povahy hlavního líčení ...

■ *Rozhodnutí v trestním řízení a opatření*

■ **8. Pojem, druhy a struktura rozhodnutí**

– **pojem**

- individuální právní akt OTŘ neboli akt aplikace trestního práva hmotného (vina + trest) i procesního (odsuzující rozsudek)...

– **druhy**

- **rozsudek** (rozhodnutí meritorní, senátu nebo samosoudce)...
- **trestní příkaz** (rozhodnutí meritorní jen samosoudce)...
- **usnesení** (rozhodnutí i jiných OTŘ)...
- **rozhodnutí svého druhu** (obžaloba, návrh na potrestání, příkaz k domovní prohlídce, k OZTelekomu)...

– **struktura**

- úvodní část...
- výroková část...
- odůvodnění...
- poučení o opravných prostředcích...

– **opatření**

- nejde o rozhodnutí, ale jen o neformální úkon; např. opatření o přibrání znalce ...
- opatření nelze napadat opravnými prostředky...

■ 9. Právní moc a vykonatelnost rozhodnutí

– **právní moc**

- propůjčuje rozhodnutím nezměnitelnost a závaznost ...
- stabilizuje tak rozhodnutím upravená práva a povinnosti adresátů rozhodnutí v trestním řízení ...
- „**nezměnitelnost**“:
  - v tomtéž TŘ, kde bylo rozhodnutí vydáno, nelze bez dalšího o věci znovu jednat ...
  - vyjadřuje definitivní skončení TŘ v konkrétní trestní věci ...
- „**závaznost**“:
  - rozhodnutí musí respektovat všechny státní orgány, právnické a fyzické osoby ...
  - předmět rozhodnutí nemůže být projednán bez dalšího v jiném řízení (ne bis in idem) + (exceptio rei iudicatae) ...

– **vykonatelnost**

- způsobilost rozhodnutí být předmětem jeho výkonu ...
- předpokládá právní moc (u rozsudku) ...
- nepředpokládá právní moc (u usnesení), např. u usnesení o vzetí do vazby ... (zde podaná stížnost nebrání výkonu tohoto usnesení, byť nepravomocného)